

Leeswijzer Toolkit: 'Beter Laten in het verpleeghuis'

Stoppen

Beter Laten-lijst

terugdringen

Introductie

Welkom bij de leeswijzer van de Toolkit 'Beter Laten in het verpleeghuis'. De leeswijzer leert je wat Beter Laten en de-implementeren is, wat het doel is van de Toolkit en hoe en wanneer je de verschillende tools inzet ter bevordering van de de-implementatie van Beter Laten-handelingen. Deze Toolkit is ontwikkeld om zorgprofessionals in het verpleeghuis te ondersteunen bij de de-implementatie van Beter Laten-handelingen op hun afdeling.

Inhoud

- Wat is Beter Laten?
- Wat is de-implementeren?
- Doel en doelgroep van de Toolkit
- Hoe gebruik je deze Toolkit?
- Contact
- Referenties

Wat is Beter Laten?

De toenemende complexiteit van de zorg en de krapte op de arbeidsmarkt vragen van verpleging en verzorging om kritisch na te denken over de zorg die zij leveren, zodat alleen zorg wordt geleverd die daadwerkelijk meerwaarde heeft.¹ Als dat ontbreekt, spreken we van 'niet-passende zorg', wat leidt tot onnodige belasting voor zorgprofessionals en cliënten, evenals mogelijke gezondheidsrisico's en onnodige kosten. Kortom zorg die we beter kunnen laten. De Beter Laten-lijst voor het verpleeghuis bevat 56 niet-passende zorghandelingen verdeeld over verschillende thema's.^{2,3}

Wat is de-implementeren?

De-implementeren is het proces van verminderen of stoppen van niet-passende zorghandelingen.⁴ Wanneer we deze handelingen doen, doen we dat vaak op basis van gewoonte of de overtuiging dat het goede zorg is. Het kost tijd en inzet om dit te veranderen. Het is belangrijk om alle betrokken zorgverleners hierin mee te nemen, want routines en gewoontes veranderen niet vanzelf. Laat je niet ontmoedigen door de uitdaging; elke stap die je zet, hoe klein ook, brengt je dichterbij passende zorg. Iedere zorgverlener kan hieraan bijdragen –begin vandaag en maak samen het verschil.

Doel en doelgroep van de Toolkit

Deze Toolkit helpt zorgprofessionals in het verpleeghuis op weg met de-implementatie van niet-passende zorghandelingen.⁵ Het biedt een kennismaking met Beter Laten en stimuleert je om aan de slag te gaan. Beter Laten is een initiatief van het Radboud UMC, gericht op het afbouwen van niet-passende zorg. Voor de ontwikkeling van deze Toolkit is gebruikgemaakt van inzichten en materialen uit eerdere onderzoeksprojecten, zoals van RENEW en DIMPLE die gericht zijn op de wijkverpleging.^{6,7} De Toolkit van UNO Amsterdam ondersteunt bij de vertaling van de de-implementatie naar de verpleeghuissetting. De hulpmiddelen uit andere projecten zijn, beschikbaar via de website van V&VN over Beter Laten.^{3,8}

De Toolkit richt zich op meerdere doelgroepen: een aandachtsvelder, zorgmedewerkers (in opleiding) in een zorgteam en opleiders.

De **aandachtsvelder**, zoals een kwaliteitsverpleegkundige of teamleider, neemt het voortouw. De-implementeren kost namelijk tijd en vraagt om voorbereiding, daarvoor is het van belang dat iemand dit project leidt. De Toolkit biedt handvatten om deze rol op te pakken.

Daarnaast ondersteunt de Toolkit **zorgmedewerkers**, die de veranderingen in de praktijk uitvoeren, zoals verzorgenden IG of verpleegkundigen. Omdat dit een diverse groep is met verschillende behoeften, bevat de Toolkit materialen die deze groep op verschillende manieren ondersteunt.

Verder kan de Toolkit gebruikt worden door **opleiders**, zowel binnen de mbo-opleidingen Zorg & Welzijn en hbo-verpleegkunde, als binnen zorgorganisaties, om studenten te stimuleren meer te leren over niet-passende zorg en Beter Laten-handelingen in de eigen leeromgeving. Opleiders kunnen o.a. docenten, werkbegeleiders, leercoaches, praktijkopleiders, en opleidingsadviseurs zijn. Daarnaast kunnen deze materialen ook geschikt zijn voor kwaliteitsverpleegkundigen die betrokken zijn bij begeleiding van praktijkopdrachten over kwaliteit van zorg en implementatie van zorgmedewerkers in opleiding.

Hoe gebruik je deze Toolkit?

Deze Toolkit bevat tools afgestemd op verschillende doelgroepen voor de de-implementatie in het verpleeghuis. **Paarse onderdelen met een driehoekje** zijn ontwikkeld voor de aandachtsvelder van de de-implementatie op de afdeling. **Blauw/groene onderdelen met een sterretje** zijn ontwikkeld om het zorgteam (zowel aandachtsvelders als zorgmedewerkers) te ondersteunen bij de de-implementatie. **Donker blauwe onderdelen met een rondje** zijn bedoeld voor opleiders, zodat zij studenten kennis kunnen laten maken met Beter Laten in het verpleeghuis.

Informatiefilmpje

Om goed van start te gaan met Beter Laten op de afdeling, is er een introductiefilmpje beschikbaar. Dit filmpje toont een praktijkvoorbeeld uit verpleeghuis De Vriendenhof, waar kwaliteitsverpleegkunde Sara aan de slag gaat met de Beter Laten-lijst op haar afdeling. Het geeft een realistisch beeld van wat je kunt verwachten wanneer je aan de slag gaat met de-implementeren en helpt je om het zorgteam hierbij te betrekken. De stappen die Sara op haar afdeling uitvoert raadt UNO Amsterdam jou als aandachtsvelder aan ook te volgen. Kijk het filmpje, motiveer je teamleden om de E-learning te maken en plan vervolgens een teamoverleg om de uitkomsten te bespreken en een Beter Laten-handeling te kiezen waarmee jullie aan de slag kunnen.

E-learning

Voor zorgmedewerkers uit het verpleegteam is er een interactieve E-learning beschikbaar via het openbare platform Free-Learning. Deelnemers leren wat niet-passende zorg is en krijgen inzicht in een aantal veelvoorkomende handelingen in het verpleeghuis die op de Beter Laten-lijst staan. Vervolgens worden zij gestimuleerd na te denken of en welke handelingen mogelijk gede-implementeerd kunnen worden op de eigen afdeling, over de redenen waarom handelingen nog worden uitgevoerd, over de belemmeringen om hiermee te stoppen en hoe blijvende veranderingen door te voeren. De E-learning kan individueel worden gevolgd, maar is het meest waardevol als alle zorgmedewerkers van het zorgteam deze afronden ter voorbereiding op een teamoverleg. Op deze manier heeft iedereen met dezelfde basiskennis en kan er gezamenlijk worden besproken welke handeling(en) binnen de afdeling verminderd gaan worden.

★ Werkblad E-learning

Om de inzichten uit de E-learning mee te nemen naar het teamoverleg, is er een werkblad beschikbaar. Zorgmedewerkers kunnen hierop hun antwoorden en ideeën noteren over Beter Laten-handelingen op de eigen afdeling, zodat deze tijdens het overleg besproken kunnen worden. Dit bevordert de betrokkenheid van het hele team bij het bespreken welke Beter Laten-handelingen op de afdeling gede-implementeerd zal worden.

★▲ Ervaringsverhaal

Een ervaringsverhaal van een de-implementatieproces bij zorgorganisatie Amaris, begeleid door UNO Amsterdam, is toegevoegd aan de Toolkit ter inspiratie. Dit verhaal geeft een realistisch beeld van de praktijkervaring door te laten zien welke uitdagingen en successen zij tegenkwamen. Het biedt daardoor inspiratie voor zorgprofessionals bij hun eigen de-implementatieproces.

▲ Posters

De Toolkit bevat posters die door de aandachtsvelder op de afdeling opgehangen kunnen worden. Breng de poster onder de aandacht bij het zorgteam, bijvoorbeeld tijdens een teamoverleg. Hang de poster op een goed zichtbare plek op, zoals de teamruimte, bij voorkeur op A3-formaat voor een goede leesbaarheid. Daarnaast kun je overwegen de poster op het intranet te plaatsen, zodat alle zorgmedewerkers er eenvoudig toegang toe hebben; neem hiervoor contact op met de communicatieafdeling van je zorgorganisatie.

Startposter

De startposter heeft als doel om het zorgteam op de hoogte te stellen van de start van het de-implementatie traject en te blijvend herinneren aan het project op de afdeling.

Kennisposters Beter Laten-handelingen

UNO Amsterdam heeft drie posters ontwikkeld om kennis over te dragen aan zorgmedewerkers.

1. Poster over decubitus passend bij de handeling: Vermijd overbodige lagen onder de patiënt met risico op decubitus.
2. Poster over handhygiëne passend bij de handelingen: 1) Desinfecteer je handen na het handen wassen niet; 2) Pas nooit handhygiëne toe op gehandschoende handen.
3. Poster over urine stikken passend bij de handeling: Doe geen urinesediment of dipslide voor het stellen van de diagnose urineweginfectie. Via het platform Free-Learning is er ook een [E-learning](#) beschikbaar over deze handeling, die ontwikkeld is door UNO Amsterdam.

▲ Ondersteunende initiatieven

Naast de beschikbare materialen voor de-implementatie in verschillende zorgsettingen uit bijvoorbeeld RENEW en DIMPLE, zijn er online ook veel andere hulpmiddelen beschikbaar over Beter Laten-handelingen. Denk hierbij aan voorlichtingsvideo's, factsheets, e-learnings, en posters. Deze materialen kun je inzetten tijdens het de-implementatietraject. Je kunt de materialen bijvoorbeeld gebruiken om collega's te informeren of te herinneren een handeling Beter te Laten of cliënten en naasten voor te lichten. Maak gebruik van wat er al is: je hoeft niet alles zelf uit te zoeken of te bedenken. Dit bespaart tijd en helpt om de de-implementatie in jouw zorgorganisatie vorm te geven.

● Themales

De les is geschikt voor mbo- en hbo-onderwijs voor helpenden, verzorgenden IG of verpleegkundigen en als klinische les in het verpleeghuis voor gediplomeerde zorgmedewerkers. De les bespreekt wat Beter Laten in het verpleeghuis inhoudt, waarom bepaalde handelingen nog veel voorkomen en waarom het belangrijk is om deze te verminderen.

Daarnaast zijn er praktische lesactiviteiten toegevoegd die opleiders kunnen gebruiken om studenten zelf aan de slag te laten gaan met Beter Laten. De opleider kan deze zelf toevoegen, afhankelijk van het vak, doel van de les en de tijd die er voor de les staat.

● Praktijkopdracht

De praktijkopdracht is geschikt voor mbo- en hbo-onderwijs voor helpenden, verzorgenden IG of verpleegkundigen. Door middel van observaties, gesprekken en casuïstiek analyseren studenten stapsgewijs welke Beter Laten-handelingen in hun leeromgeving voorkomen en hoe zij deze kunnen verminderen. De opdracht stimuleert een onderzoekende houding en biedt concrete handvatten om samen met collega's en begeleiders in gesprek te gaan over het terugdringen van niet-passende zorg op de eigen afdeling.

De opleider kan de praktijkopdracht aanpassen aan het niveau, leerjaar en bijpassende leerdoelen binnen de opleiding.

Contact

Heb je na het bekijken van de materialen van deze Toolkit vragen over de de-implementatie van Beter Laten-handelingen in het verpleeghuis? Neem dan contact op met het onderzoeksteam van UNO Amsterdam (uno@amsterdamumc.nl)

Deze Toolkit is ontwikkeld door: Emma van Dam, Gaby van Dijk, Joy Post, Maike Sparrius, Josien Wijffels, Marjon van Rijn en Patricia Jepma van UNO Amsterdam, onderdeel van de afdeling Ouderengeneeskunde van Amsterdam UMC.

Met dank aan de themagroep Kwaliteit van Zorg van UNO Amsterdam en de lidorganisaties Amaris, Evean en Zorgspectrum die hebben deelgenomen aan dit project.

Referenties

- 1) Zorginstituut Nederland. Passende zorg. Beschikbaar via: <https://www.zorginstituutnederland.nl/passende-zorg>
- 2) Bahlman-van Ooijen W, Giesen J, Bakker-Jacobs A, Vermeulen H, Huisman-de Waal G. Low-value and high-value care recommendations in nursing: A systematic assessment of clinical practice guidelines. J Nurs Scholarsh. 2024 Nov 20. doi: 10.1111/jnu.13029. Epub ahead of print. PMID: 39567352.
- 3) Beter Laten 2.0 per sector. Beschikbaar via: <https://www.venvn.nl/thema-s/beter-laten/beter-laten-2-0-per-sector/>
- 4) Cremers M, Wendt B, Huisman-de Waal G, van Bodegom-Vos L, van Dulmen SA, Schipper E, van Dijk M, Ista E. Barriers and facilitators for reducing low-value home-based nursing care: A qualitative exploratory study among homecare professionals. J Adv Nurs. 2024 Aug 22. doi: 10.1111/jan.16381. Epub ahead of print. PMID: 39171676.
- 5) Toolkit Beter Laten in het verpleeghuis. Beschikbaar via: [Toolkit Beter Laten Archieven - UNO Amsterdam](#)
- 6) RENEW: Beter Laten in de wijkverpleging. Beschikbaar via: <https://www.venvn.nl/thema-s/beter-laten/renew-beter-laten-in-de-wijkverpleging/>
- 7) DIMPLE. Beschikbaar via: <https://dimpleindewijk.nl/>
- 8) KwaliTIJD: Alles over Beter Laten in de ziekenhuiszorg. Beschikbaar via: <https://www.venvn.nl/thema-s/beter-laten/kwalitijd-alles-over-beter-laten-in-de-ziekenhuiszorg/>